A-II/1/1355/21

तृतीयसत्रार्द्धम्

प्रथमपत्रम्

धर्मशास्त्रम्

समयः घण्टात्रयम् **पूर्णाङ्काः 80**

अ. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। **(15×2=30)**

1. चूडाकरणं कदा भवति ?
2. रिक्थपदेन किमुच्यते ?
3. निषेधस्य स्वरूपं किम् ?

अथवा

नियोगाः कति ?

4. के लेपभाजः ?
5. का नाम स्वधा ?
6. कः अपविद्धः ?

अथवा

विरुद्धत्रिकं किम् ?

7. सपिण्डः कः ?
8. नन्दपण्डितः कुत्रत्यः ?
9. वृद्धिश्राद्धं कतिविधम् ?

अथवा

कः विधिः नित्यं भवति ?

10. कः शौद्रपुत्रः ?
11. द्विपितृकः कः ?
12. कन्यायाः के रक्षकाः ?

अथवा

दासी का ?

13. कृत्रिमपुत्रस्य लक्षणं लिखत।

14. दक्षिणाजः कः?

15. पुत्रसंख्या त्रयोदशः इति केन प्रतिपादितम्?

अथवा

प्रयोजनं कतिविधम्?

ब. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। **(5×6=30)**

16. के पुत्रप्रतिनिधयः? सर्वं सम्यक् वर्णयत।

17. दत्तक-औरसयोः धनविभागप्रकारं विचारयत।

अथवा

क्षेत्रबीजयोर्मध्ये बीजस्य प्राधान्यं प्रतिपादयत।

18. कानि ऋणानि? तेषामपाकरणं प्रतिपादयत।

19. दत्तकपुत्रलक्षणं प्रतिपाद्य सदृशपदं व्याख्यात।

अथवा

धर्मशास्त्रोक्तनियोगविधिं स्पष्टयत।

20. दत्तकपुत्रस्य सापिण्ड्यं निरूपयत।

अथवा

"असपिण्डा च या मातुः" इति वचनं विशदयत।

स. एकः दीर्घोत्तरीयः प्रश्नः समाधेयः। **(1×20=20)**

21. द्वादशविधानां पुत्राणां लक्षणं नामानि सप्रमाणं लिखत।

अथवा

द्यामुष्यायणस्योभयकुले त्रिपुरुषं सापिण्ड्यं कथमिति यथाग्रन्थं मीमांसत।

अथवा

द्वादशपुत्रेषु दत्तकस्य स्वरूपं महत्वं च नन्दपण्डितदिशा विमृशत।

A-II/2/1356/21

तृतीयसत्रार्द्धम्

द्वितीयपत्रम्

धर्मशास्त्रम्

समयः घण्टात्रयम् **पूर्णाङ्काः 80**

अ. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। **(15×2=30)**

1. कालमाधवस्य मङ्गलाचरणं किमस्ति?
2. मूलप्रकृतेः स्वरूपं किमस्ति?
3. कुतपः स्वरूपं किम्?

अथवा

शुद्धानि पञ्चतत्वानि कानि?

4. वत्सरारम्भः कदा भवति?
5. के पञ्चप्रयाजाः?
6. अयनशब्दस्य व्युत्पतिः कथं भवति?

अथवा

का सकलातिथिः?

7. मध्वादिशब्दानां चैत्रादिपर्यायत्वं कथं भवति?
8. चातुर्मास्येष्टः कः?
9. वैशेषिकदर्शनकारः क?

अथवा

कुहूलक्षणं किम्?

10. आपूर्यमाणपक्षः कः?
11. सांख्यतत्त्वेषु षोडशविकृतयः के?
12. का नाम आमिक्षा?

अथवा

अनुपादेयं पञ्चकम्?

13. हव्यं किम्?

14. शिष्टाचारलक्षणं किम्?

15. धान्यव्रतं किम्?

अथवा

कति भावपदार्थाः?

ब. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। **(5×6=30)**

16. तिथिनिर्णयं कृत्वा तद्भेदं स्वरूपञ्च प्रतिपादयत।

17. मलमासे वर्ज्यानि कर्माणि लिखत।

अथवा

पक्षनिर्णयं ग्रन्थानुरूपं कुरुत।

18. आयुर्वेदोक्तपञ्चविद्यस्य सांवत्सरस्य स्वरूपं लिखत।

19. एकभक्तस्य षड्भेदान् यथाग्रन्थं प्रतिपादयत।

अथवा

"स्मृतिः प्रत्यक्षमैतिह्यम्" इत्यस्याः कारिकायाः सप्रसङ्गं व्याख्या कर्त्तव्या।

20. "कपर्दकान्वेषणाय प्रवृतश्चिन्तामणिमलाभन" इत्यस्य वसिष्ठरामायणोक्तभाणकस्य यथार्थ्यं प्रतिपादयत।

अथवा

प्राणाधिकरणस्य यथार्थं प्रकटयत।

स. एकः दीर्घोत्तरीयः प्रश्नः समाधेयः। **(1×20=20)**

21. नित्यकालस्वरूपं विचारयत।

अथवा

संवत्सरनिर्णयं माधवदिशा कुरुत।

अथवा

अयाचितव्रतं यथाग्रन्थं विवृणत।

A-II/3/1357/21

तृतीयसत्रार्द्धम्

तृतीयपत्रम्

धर्मशास्त्रम्

समयः घण्टात्रयम् **पूर्णाङ्काः 80**

अ. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। **(15×2=30)**

1. हिन्दुशब्देन कस्य बोधो भवति ?
2. कदा विचारालयेभ्यः पण्डिताः निष्कासिताः ?
3. के पराकाष्ठावादिनो भवन्ति ?

अथवा

हिन्दुविधिः कतिधा विभक्तः ?

4. व्यवहारसौख्यं केन प्रणीतम् ?
5. नारीणां दायाधिकारः कदा सञ्जातः ?
6. विवाहशब्देन किमवबुध्यते ?

अथवा

पूर्णरक्तजः कः ?

7. विवाहः कतिविधः ? के च ते ?
8. आधुनिकहिन्दुविवाहविधिः कदा प्रणीतः ?

अथवा

संसृष्टिः इत्यस्य अर्थः कः ?

9. अनुलोमविवाहः कः ?
10. कदा स्त्री भार्य्यापदेनोच्यते ?

अथवा

उद्वाहशब्दः कस्य कृते प्रयुज्यते ?

11. कं प्रदेशं विहाय भारतवर्षे विद्यमानानां हिन्दूनां कृते हिन्दूत्तराधिकारविधिः समुद्दिष्टो भवति ?
12. अवैधसन्तान इत्युक्ते के बोध्यन्ते ?

13. केन विवाहेन पुरुषः सप्तपुरुषान् पुनाति ?

अथवा

कति धर्म्याः विवाहाः ?

14. गान्धर्वविवाहलक्षणं किम् ?

15. हिन्दुविधेः मूलग्रन्थः कः ?

ब. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। **(5×6=30)**

16. आधुनिकहिन्दुविधेः स्वरूपं विवेचयत।

अथवा

स्वाधीनतापरवर्त्तिकालीनविधयः के ? प्रकटयत।

17. हिन्दुविधेः स्त्रोतांसि प्रकटयत।

18. कन्यादातृक्रमं निरूपयत।

अथवा

हिन्दुनारीणां धनाधिकारं विवेचयत।

19. प्रथमश्रेणीदायदान् उल्लिखत।

20. हिन्दुविवाहस्य पञ्जीकरणं कथमिति उपपादयत।

अथवा

असिद्धाऽसिद्धयोग्यविवाहजनितसन्तानानां वैधताम् आलोचयत।

स. निबन्धात्मकः प्रश्नः समाधेयः। **(1×20=20)**

21. आधुनिकहिन्दुविधेः उत्पत्तिं क्रमविकासञ्च ग्रन्थोक्तदिशा निरूपयत।

अथवा

हिन्दुविवाहविधेः न्यायिकपृथक्करणं ग्रन्थोक्तदिशा प्रतिपादयत।

अथवा

विभागे केऽशभाजः, के च तत्र नियमा इति प्रतिपादयत।

A-II/4/1358/21

तृतीयसत्रार्द्धम्

चतुर्थपत्रम्

धर्मशास्त्रम्

समयः घण्टात्रयम् **पूर्णाङ्काः 80**

अ. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। **(15×2=30)**

1. सनातनशब्दस्य का व्युत्पत्तिः?
2. सनातनधर्मे कति आश्रमाः? नामानि लिखत।
3. सदाचारस्य का परिभाषा?

अथवा

ऋग्वेदस्य रचनाकालं लिखत।

4. पैगम्बरहजरतमुहम्मदस्य जन्म कदा कुत्र च जातः?
5. इस्लामशब्दस्य कोऽर्थः?
6. इस्लामधर्मे सलातः कः?

अथवा

इस्लाममतानुसारं "वुजु" इत्यस्य कोऽर्थः?

7. "जकात्" इत्यनेन किमभिधीयते?
8. इस्लामधर्मस्य मूलमन्त्रः कः?
9. इस्लामधर्मे "आयत" इत्यनेन किमभिधीयते?

अथवा

इस्लामधर्मे कति मुख्यकर्माणि भवन्ति?

10. महावीरतीर्थंकरस्य जन्म कुत्र अभवत्?
11. कः पुद्गलः?
12. कः आश्रवः?

अथवा

जैनमते कति सूत्रग्रन्थाः?

13. ईसामसीहस्य प्रधानोपदेशः कः ?

14. ईसाईधर्मस्य मूलाधारः कः ?

15. निर्जरा कतिविधा ? जैनमतानुसारं लिखत।

अथवा

चन्द्रभस्य जन्म कुत्र कदा चाभवत् ?

ब. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। **(5×6=30)**

16. सनातनधर्मानुसारं वर्णव्यवस्थामालोचयत।

17. सनातनधर्मस्य कर्मसिद्धान्तं स्पष्टयत।

अथवा

जैनधर्मस्य के मूलसिद्धान्ताः ?

18. जैनधर्मस्य प्रमुखग्रन्थानां विवेचनं कुरुत।

19. इस्लाममते आत्मोन्नतेः के उपायाः ? लिखत।

अथवा

इस्लामधर्मस्य "शिया" इति सम्प्रदायसिद्धान्तान् विवेचयत।

20. ईसाईमतानुसारं नीतिविचारानालोचयत।

अथवा

ईसाईमतानुसारं स्वर्गविचारानालोचयत।

स. एकः दीर्घोत्तरीयः प्रश्नः समाधेयः। **(1×20=20)**

21. सनातनधर्मस्य प्रमुखाचार्याणां विवेचनं कुरुत।

अथवा

मोक्षविषये इस्लामसनातनमतयोः तुलना कार्या।

अथवा

जैनधर्मे तीर्थंकरपरम्पराविषये विशदं वर्णयत।

A-II/5/1359/21

तृतीयसत्रार्द्धम्

पञ्चमपत्रम्

धर्मशास्त्रम्

समयः घण्टात्रयम् **पूर्णाङ्काः 80**

अ. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। **(15×2=30)**

1. धर्मशब्दस्य का व्युत्पत्तिः?
2. वैशेषिकानां मतेन धर्मलक्षणं किम्?
3. प्रथमधर्मशास्त्रकारः कः?

अथवा

धर्मस्य मूलं किमस्ति?

4. धर्मे कानि प्रमाणानि भवन्ति?
5. धर्मभेदाः के भवन्ति?
6. सूत्रलक्षणं किमस्ति?

अथवा

योगीश्वर-याज्ञवल्क्यः कुत्रत्यो भवति?

7. हारीतमतानुसारं व्यवहारलक्षणं किम्?
8. धर्मस्य का परिभाषा?
9. षड्स्मार्त्तधर्माः के भवन्ति?

अथवा

10. धर्मशास्त्रप्रयोजकाः के भवन्ति?
11. निधनेऽप्यनुयाति कः?
12. गौतमधर्मसूत्रस्य के टीकाकाराः भवन्ति?

अथवा

भाष्यलक्षणं किं भवति?

13. प्रतापरुद्रदेवः कुत्रत्यः ?

14. मनुस्मृतेः कति टीकाः सन्ति ?

15. हारीतस्य व्यवहारलक्षणं किम् ?

अथवा

विष्णुस्मृतेः वैजयन्तीटीकाकारः कः ?

ब. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। **(5×6=30)**

16. मनुस्मृतेः टीकाकाराणां नामानि लिखत।

17. स्मृतिकारस्य नारदस्य परिचयं प्रतिपादयत।

अथवा

धर्मशास्त्रस्य स्वरूपं यथाग्रन्थं प्रतिपादयत।

18. अर्थशास्त्रकारेषु कौटिल्यस्य महत्वं वर्णयत।

19. माधवाचार्यस्य संक्षिप्तपरिचयं लिखत।

अथवा

जीमूतवाहनस्य देशकालं निरूपयत।

20. उत्कलीयस्मृतिनिबन्धकाराणां नामानि कृतीश्च वर्णयत।

अथवा

प्रमुखभाष्यकाराणां नामानि कृतीश्च लिखत।

स. दीर्घोत्तरीयः प्रश्नः समाधेयः। **(1×20=20)**

21. धर्मशास्त्रस्य श्रेणीविभागं कुरुत।

अथवा

धर्मसूत्राणामुद्भवं विकासं च वर्णयत।

अथवा

मैथिलधर्मनिवन्धृषु चण्डेश्वरस्य योगदानं लिखत।